

DR. CEMİLE TURGUT

**KİŞİLİK HAKKININ BİR
GÖRÜNÜMÜ OLARAK
UNUTULMA HAKKI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ	XXIII
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN TAKDİMİ VE ÖNEMİ	1
II. SORUNUN ORTAYA KONULMASI VE ÇALIŞMA PLANI.....	2
A. Kavram Sorunu.....	2
B. Hakkın Korunduğu Ortam Sorunu ve Unutulma Hakkının Gerekliliği	3
C. Hakkın Diğer Menfaatlerle Karşı Karşıya Kalma Sorunu.....	3
D. Uygulama Sorunu	4

BİRİNCİ BÖLÜM UNUTULMA HAKKI KAVRAMI, HAKKIN AMACI VE TARİHİ GELİŞİMİ

I. UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR.....	5
A. Kişinin Geçmiş Üzerindeki Hâkimiyet Yaklaşımı	5
B. Kişinin Yeni Bir Başlangıç ile Geleceğine Hâkimiyeti Yaklaşımı .	7

C. Yaklaşımımız: Unutulma Hakkının Gerekçesi Olarak Arttırılmış Erişilebilirlikten Korunma.....	10
1. Arttırılmış Erişilebilirlik.....	10
2. Çevrimiçi - Çevrimdışı Unutulma Hakkı Ayrımı.....	21
II. UNUTULMA HAKKININ TARİHİ GELİŞİMİ VE GÜNCEL GÖRÜNÜM ŞEKİLLERİ.....	24
A. Genel Olarak.....	24
B. Rehabilitasyon Hakkı (Right to Rehabilitation).....	26
1. Hakkın İçeriği.....	26
2. Kararlar.....	28
a. Melvin v. Reid Kararı.....	28
b. Briscoe v. Reader's Digest Kararı.....	30
c. Lebach Kararı.....	32
C. Sildirme Hakkı (Right to Deletion/Erasure).....	33
1. Pasif Veriler Açısında Sildirme Hakkı.....	34
2. Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Sildirme Hakkı (Kişisel Verilerin Silinmesi Hakkı).....	35
D. Referanstan veya Listedenden Çıkarma Hakkı (Right to De-referencing or Right to Delisting/Delinking/De-indexing).....	38
E. Bilinmezlik Hakkı (Right to Obscurity).....	42
F. Unutulma Hakkı Görünümlerine Dair Değerlendirmemiz.....	49

İKİNCİ BÖLÜM
UNUTULMA HAKKININ HUKUKİ
TEMELLERİ, UNSURLARI, KAPSAMI VE
HUKUKİ NİTELİĞİ

I. UNUTULMA HAKKININ HUKUKİ TEMELLERİ.....	53
A. Genel Olarak.....	53
B. Unutulma Hakkının Hukuki Gelişimini Etkileyen Kararlar.....	54

-
1. Unutulma Hakkı Açısından Mihenk Taşı Olarak Değerlendirilebilecek Avrupa Birliği Adalet Divanı Google-İspanya Kararı..... 54
 - a. Genel Olarak..... 54
 - b. Davanın Konusu55
 - c. Adalet Divanı'nın Kararı..... 56
 - (1) Yönerge'nin 2. Maddesi Kapsamında Arama Motorunun Niteliği Bakımından İnceleme 56
 - (2) Yönerge'nin 4. Maddesi Kapsamında Bölgesel Uygulama Bakımından İnceleme59
 - (3) Yönerge'nin 12. ve 14. Maddeleri Kapsamında İnceleme..... 60
 - (a) Arama Motorunun Yükümlülüğü Bakımından İnceleme..... 60
 - (b) İlgili Kişinin Hakkı Bakımından İnceleme..... 63
 - d. Karar Neticesinde Google Arama Motoru'nun Listedden Çıkarma Hakkını Uygulaması.....65
 - e. Adalet Divanı Kararına Dair Değerlendirmelerimiz67
 - (1) Unutulma Hakkının Görünümü Bakımından Değerlendirmemiz67
 - (2) Alman Anayasa Mahkemesi'nin 'Unutulma Hakkı II' Kararı Kapsamında Menfaatler Bakımından Değerlendirmemiz 69
 - (a) Arama Motorunun Faaliyeti Açısından 69
 - (b) Üçüncü Kişilerin Menfaatleri Açısından.....71
 2. Unutulma Hakkına İlişkin Avrupa Birliği Adalet Divanı Google-Fransız Veri Koruma Otoritesi (Bilişim ve Özgürlükler Ulusal Komisyonu) Kararı 77
 3. Unutulma Hakkına İlişkin Yargıtay Kararları..... 80
 - a. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı..... 80
 - (1) İlk Derece Mahkemesi ve Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Kararları..... 80
 - (2) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Kararı.....81
 - (3) Karara Dair Değerlendirmemiz 84
 - b. Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı 86

(1) İlk Derece Mahkemesi ve Yargıtay 18. Ceza Dairesi Kararları.....	86
(2) Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Kararı	87
(3) Karara Dair Değerlendirmemiz	89
c. Unutulma Hakkıyla İlgili Yargıtay'ın Diğer Kararları.....	91
4. Unutulma Hakkına İlişkin Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B. Kararı	96
a. Genel Olarak.....	96
b. Olay ve Başvurucunun İddiaları	98
c. Anayasa Mahkemesi'nin İncelemesi	99
(1) Unutulma Hakkının Manevi Varlığın Geliştirilmesi Hakkı Kapsamında İncelenmesi.....	99
(2) Unutulma Hakkının İfade ve Basın Özgürlüğü Kapsamında İncelenmesi.....	101
(3) Unutulma Hakkının Uygulama Bakımından İncelenmesi	103
d. Karara Dair Değerlendirmemiz	105
C. Unutulma Hakkının Dayanağı Olarak Kişilik Hakkı ve Kapsamı.....	108
1. Genel Olarak Kişilik Hakkı	108
2. Kişilik Hakkının Kapsamı ve Unutulma Hakkı	112
3. Unutulma Hakkıyla İlintili Olabilecek Kişilik Hakkı Değerleri	118
a. Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma ve Geliştirme Hakkı – Unutulma Hakkı	118
b. Onur ve Saygınlığın Korunması - Lekelenmeme Hakkı - Unutulma Hakkı.....	123
c. Özel Yaşamın Korunması – Unutulma Hakkı	129
(1) Kamuya Açık Alan.....	130
(2) Özel Alan ve Mahremiyet / Sır Alanı	135
d. İsmi'nin Korunması – Unutulma Hakkı	141
e. Resim ve Sesin Korunması – Unutulma Hakkı	144

D. Unutulma Hakkının Dayanağı olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve Kapsamı	148
1. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı.....	148
2. Kişisel Verilerin Korunması Hakkına Yönelik Düzenlemeler ve Reform İhtiyacı.....	152
3. Kişisel Verilerin Korunması Hakkına Yönelik Temel İlkeler ve Sildirme Hakkı.....	159
a. Hukuka ve Dürüstlük Kuralına Uygun İşleme İlkesi	159
b. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlara Bağlılık İlkesi.....	162
c. Kişisel Verinin İlgili ve Sınırlı Olması İlkesi	163
d. Kişisel Verinin Doğru ve Eğer Gerekli ise Güncel Olarak Tutulması İlkesi.....	165
e. Kişisel Verinin Sınırlı Süre Tutulması İlkesi	166
f. Bütünlük, Gizlilik, Güvenlik ve Hesap Verebilirlik İlkeleri	168
4. Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Kişisel Verilerin Silinmesi.....	170
a. Genel Olarak.....	170
b. Kişisel Veri ve Unsurları	171
(1) Tanım	171
(2) Kişisel Verinin Unsurları.....	172
(a) Veri.....	172
(b) Kişi	179
i. Gerçek Kişi.....	179
ii. Kişinin Belirli veya Belirlenebilir Olması.....	182
(c) Verinin Kişiyeye İlişkin Olması.....	184
c. Hassas (Özel Nitelikte) Veri	186
d. Kişisel Verinin İşlenmesi.....	187
e. KVKK Kapsamında Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesi (Verilerin İmhası).....	189
(1) Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesini Gerekli Kılan Haller	189

(a)	KVKK'nın 5. Maddesinde Belirtilen Şartların Ortadan Kalkması.....	191
i.	İlgili Kişinin Açık Rızasının Bulunmaması.....	192
ii.	Diğer Haller	195
(b)	KVKK'nın 6. Maddesinde Belirtilen Şartların Ortadan Kalkması.....	197
(2)	Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesine Yönelik Uygulamalar.....	198
(a)	Kişisel Verilerin Silinmesi ve Yok Edilmesi	198
(b)	Kişisel Verilerin Anonim Hale Getirilmesi.....	203
(3)	Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesine Yönelik Süreler	205
(a)	Re'sen Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme Süresi.....	205
(b)	Talep Üzerine Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme Süresi.....	206
f.	GVKT Kapsamında Kişisel Verilerin Silinmesi, Anonim Hale Getirilmesi ve Bulanıklaştırılması.....	207
(1)	Genel Olarak.....	207
(2)	Kişisel Verilerin Silinmesi	208
(a)	Kişisel Verilerin Silinmesini Gerekli Kılan Haller	209
i.	Kişisel Veriyi İşleme Amacının Ortadan Kalkması.....	211
ii.	Rızanın Geri Alınması ve İşleme İçin Başka Bir Yasal Dayanağın Olmaması.....	213
(i)	Rızanın Geri Alınması	213
(ii)	İşleme İçin Başka Bir Yasal Dayanağın Olmaması	216
iii.	İlgili Kişinin İşlemeye İtiraz Etmiş Olması.....	220
iv.	Kişisel Verinin Hukuka Aykırı İşlenmiş Olması	221
v.	İşlemenin Çocuklara Sunulan Bilgi Toplumu Hizmetlerine İlişkin Olması.....	221
(b)	Alenişletirilmiş Kişisel Verilerin Silinmesi.....	223
(c)	Kişisel Verilerin Silinmesi Hakkının İstisnaları.....	224

(d) Kişisel Verilerin Silinmesini Talep Hakkının Sonuçları.....	226
(3) Kişisel Verilerin Anonim Hale Getirilmesi ve Bulanıklaştırılması.....	227
5. Unutulma Hakkı Bakımından Genel Değerlendirmemiz...	229
a. Kişisel Verilerin Silinmesine Yönelik Düzenlemeler ve Unutulma Hakkı.....	229
(1) KVKK ve GVKT Düzenlemeleri Kapsamında	229
(2) Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı Kapsamında.....	234
b. Kişisel Verilerin Anonimleştirilmesi ile Bulanıklaştırılmasına Yönelik Düzenlemeler ve Unutulma Hakkı.....	236
II. UNUTULMA HAKKININ UNSURLARI	237
A. Alenileştirilmiş Bilgi Unsuru	238
B. Zaman Unsuru	242
III.UNUTULMA HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	246
IV. UNUTULMA HAKKININ KAPSAMI VE SINIRI	250
A. Hakkın Kapsamı.....	250
1. Bilginin Niteliği Bakımından Kapsamı	250
2. Alan (Ortam) Bakımından Kapsam	252
3. Kişi Bakımından Kapsam.....	252
a. Gerçek Kişi Açısından Kapsam.....	252
b. Tüzel Kişi Açısından Kapsam	255
B. Unutulma Hakkının Sınırı Olarak Üstün Toplum Menfaati....	259
V. UNUTULMA HAKKININ UYGULAMASI	264

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
UNUTULMA HAKKI VE İFADE
ÖZGÜRLÜĞÜ

I. GENEL OLARAK UNUTULMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	271
II. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE KAPSAMI.....	273
A. İfade Özgürlüğü Kavramı.....	273
B. İfade Özgürlüğünün Kapsamı.....	276
III.UNUTULMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK FELSEFİ YAKLAŞIMLAR	278
A. Gerçeğe Ulaşma Yaklaşımı	278
B. Bireysel Özerklik Yaklaşımı.....	281
C. Demokrasi Yaklaşımı.....	283
IV. UNUTULMA HAKKI İLE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN DENGELENMESİ YÖNÜNDE HUKUKİ YAKLAŞIMLAR..	285
A. ABD Hukuk Sistemi Yaklaşımı.....	285
B. Avrupa Hukuk Sistemi Yaklaşımı.....	288
1. Genel Yaklaşım	288
2. Unutulma Hakkı ile İfade Özgürlüğü'nün Dengelenmesinde AİHM Yaklaşımı-M.L. ve W.W. v. Almanya Kararı.....	289
a. Kararın Konusu.....	289
b. Olaylar ve Yayınlar	290
c. Alman Federal Mahkemesi Kararı	290
d. AİHM Kararı.....	292
(1) Genel Olarak.....	292
(2) Somut olaya Uygulanması Gereken Kriterler	293
(a) İçeriğin Kamu Yararına İlişkin Bir Tartışmaya Katkısı Olup Olmadığı.....	293
(b) İçeriğin Konusu ve İlgili Kişinin Tanınırlık Derecesi.....	294

(c) İlgili Kişinin Medyaya Yönelik Daha Önceki Davranışları.....	294
(d) Yayının İçeriği, Şekli ve Sonuçları	295
(e) Fotoğrafların Çekildiği Koşullar	295
e. Sonuç ve Değerlendirme	296
V. UNUTULMA HAKKI İLE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN DENGELENMESİ VE SINIRLANDIRMA ÖLÇÜTLERİ	299
A. Genel Olarak Sınırlandırma Rejimi ve Ölçütleri.....	299
B. Yasallık Ölçütü	304
C. Orantılılık (Ölçülülük) Ölçütü	307
D. Meşru Amaç Olarak Başkasının İtibarı (Şöhreti) ve Unutulma Hakkının Korunması Ölçütü.....	313
1. İtibarın (Şöhretin) ve Unutulma Hakkının Korunması Meşru Amacı	313
2. Kamuya Mal Olmuş Kişiler Bakımından İtibarın ve Unutulma Hakkının Korunması Meşru Amacı.....	316
a. Genel Olarak ‘Kamuya Mal Olma’ (Public Figure) Kavramı	317
b. Kamuya Mal Olmuş Kişinin Unutulma Hakkı ve ‘Meşru Beklenti’ (Legitimate Expectation) Kavramı	320
(1) Siyasetçinin İtibarının ve Unutulma Hakkının Korunması.....	328
(2) Kamu Görevlisinin İtibarının ve Unutulma Hakkının Korunması.....	332
(3) Değerlendirmemiz	336
VI. UNUTULMA HAKKI İLE KARŞI KARŞIYA KALAN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KAPSAMINDAKİ DİĞER ÖZGÜRLÜKLER	337
A. Unutulma Hakkı ve Kitle İletişim Özgürlüğü	337
1. Genel Olarak.....	337
2. Kavram Sorunu	339
3. Kitle İletişim Özgürlüğünün Kapsamı, Unsurları ve İnternet Özgürlüğü	344

a.	Kitle İletişim Özgürlüğünün Kapsamı.....	344
b.	Kitle İletişim Özgürlüğünün Unsurları	347
	(1) Haber, Kanı ve Düşüncelere Serbestçe Ulaşılması..	348
	(2) Haber, Kanı ve Düşüncelerin Serbestçe Açıklanması ve Yayılması.....	349
4.	Kitle İletişim Özgürlüğü Kapsamında İnternet Özgürlüğünün Sınırları	351
B.	Unutulma Hakkı ve Bilgi Alma Özgürlüğü - Bilgi Edinme Hakkı.....	356
1.	Bilgi Alma Özgürlüğü ve Bilgi Edinme Hakkı.....	356
2.	Unutulma Hakkı ve Bilgi Edinme Hakkı (Devletin Tuttuğu Kayıtlar Kapsamında)	360
a.	Vergisel Bilgiler ve 'Vergi Yüzsüzleri' Listesi	360
b.	Adli Sicil Kayıtları ve Soruşturma Yapılmasına Yer Olmadığı Yönündeki Kayıt (CMK m. 158/6)	362
3.	Bilgi Alma Özgürlüğünün İçeriği ve Kapsamı	366
C.	Unutulma Hakkı ve Bilim, Sanat, Akademi Özgürlüğü	369

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

UNUTULMA HAKKININ İHLALİ

DURUMUNDA MUHTEMEL HUKUKİ

İMKÂNLAR

I.	MUHTEMEL BAŞVURU İMKÂN LARI VE BU İMKÂN LARA YAKLAŞIM	375
II.	UNUTULMA HAKKI İHLALLERİNDE YERALAN HUKUK SÜJELERİ.....	385
A.	Genel Olarak.....	385
B.	İnternet Servis Sağlayıcıları.....	386
1.	İçerik Sağlayıcı	387
2.	Yer Sağlayıcı.....	388
3.	Erişim Sağlayıcı.....	389

C. Arama Motorları.....	389
D. Sosyal Medya ve Sosyal Ağ Sağlayıcı.....	393
III.5651 SAYILI KANUN KAPSAMINDA UNUTULMA HAKKI İHLALİ GEREKÇESİYLE BAŞVURULACAK HUKUKİ İMKANLAR	396
A. Genel Olarak Hukuki Kapsam.....	397
B. 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi Gereğince Uyarı Yöntemiyle İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Sulh Hâkiminin İçeriğin Yayından Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi Kararı.....	399
C. 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesinin Unutulma Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi	409
1. İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Kararlarının Uygulanması Bakımından Değerlendirme	409
a. Sulh Ceza Hâkimi Kararının Hukuki Niteliği.....	409
b. Sulh Ceza Hâkimi Kararının İlk Bakışta (Prima Facie) İhlal Halinde Uygulanması	414
2. Başvuran Kişi Bakımından Değerlendirme.....	422
3. Kararın Başka Yayınlar Uygulanması Bakımından Değerlendirme	423
4. İfade Özgürlüğü Bakımından Değerlendirme	424
D. 5651 Sayılı Kanun'un 9/A Maddesi Uyarınca İçeriğe Erişimin Engellenmesi	428
E. Referanstan veya Listedenden Çıkarma Hakkı (29.07.2020 Tarihli ve 7253 Sayılı Değişiklik)	432
F. Sosyal Ağ Platformlarında Unutulma Hakkı (29.07.2020 Tarihli ve 7253 Sayılı Değişiklik)	433
IV. TÜRK MEDENİ KANUNU KAPSAMINDA (ÇEVİRİMİÇİ) UNUTULMA HAKKI İHLALİ GEREKÇESİYLE BAŞVURULACAK HUKUKİ İMKÂNLAR.....	440
A. Genel Olarak.....	440

B. Kişiliği Koruyucu Davalar	446
1. Saldırının Önlenmesi Davası.....	446
2. Saldırının Durdurulması (Saldırıya Son Verilmesi) Davası	450
3. Saldırının Hukuka Aykırılığının Tespiti	454
C. Kararın Üçüncü Kişilere Bildirilmesi (Yayımlanması) ile Cevap ve Düzeltme Hakkı	456
D. Kişilik Hakkı İhlali Gerekçesiyle Tazminat Davaları.....	461
1. Genel Olarak.....	461
2. Maddi Tazminat	464
3. Manevi Tazminat	471
E. Elde Edilen Kazancın Devri.....	479
V. UNUTULMA HAKKI İMKÂNLARINA BAŞVURU, BİLDİRİM VE HUKUKİ SORUMLULUK.....	483
A. Genel Olarak Başvuru, Bildirim ve Sorumluluk.....	483
B. Ortak İlliyet Görüşü.....	492
C. Kusursuz Sorumluluk Görüşü	497
D. Mevaz E-Ticaret Yönergesi Düzenlemesi.....	499
SONUÇ VE TESPİTLER.....	507
KAYNAKÇA	517